

**PÅ OPDAGELSE
I UNGEKULTUREN**

TUK

INTRODUKTION

I Tænketanken for Ungekultur (TUK) er vi en sammenslutning af unge mennesker fra forskellige dele af Danmark. Vi er alle passionerede omkring kunst og kultur for, med og af unge. TUK's virke er at være med til at kvalificere Kulturministeriet og Slots- og Kulturstyrelsens arbejde med ungekultur samt at agere såringspartnere og medudviklere af nye nationale initiativer på området. Vi vil gerne stille vores erfaringer til rådighed for ministeren og har derfor lavet dette inspirationsmateriale. Vi håber, ministeren vil bruge materialet og lytte til vores anbefalinger og refleksioner om ungekultur. Tankerne er alle tænkt af TUK og giver derfor ministeren mulighed for at få et ungt perspektiv både på den kultur unge selv skaber, og den som kommuner, kulturregioner, kulturinstitutioner og andre kulturaktører er med til at skabe rammer for.

Lyt til unge og inddrag dem, når det handler om ungekultur. Det er vores meta-budskab. For unge har meget at byde ind med, og unges demokratiske og kulturelle deltagelse kommer i mange former. Vi har masser af energi, vi er fleksible i vores tænkning, og vi vil gerne have indflydelse både på vores nutid og på vores fremtid. Netop derfor kan unge og ungekultur med dens mange facetter bidrage med noget helt særligt til det etablerede kulturliv. Blandt unge findes mod og lyst til at forandre verden, risikovillighed og upolerede kreative kompetencer, som kan supplere de mere etablerede kulturkræfter.

Ministeren kan finde mere information om tænketanken og dens medlemmer på Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside. Her finder ministeren også vores TUK Talks om talent og brobygning. TUK Talk er et koncept, vi har udviklet i slutningen af 2019, og forhåbentlig vil flere videoer komme til. Vi har også skrevet rapporten *Transposition 2018* sammen med unge fra Scotland, som reflekterer over temaer som samarbejde med kulturinstitutioner, ungeengagement, talentprogrammer, inklusion og kultur af unge.

FÆLLESSKABER DER FORPLIGTER – PÅ DEN GODE MÅDE

Vi anbefaler, at kulturinstitutioner og andre, der arbejder med kunst og kultur, skaber flere og bedre rammer for kultur-fællesskaber blandt unge og på tværs af alder. Præstationsfrie zoner skaber vigtige frirum i en tid med meget fokus på præstation og stress.

FORPLIGTENDE FÆLLESSKABER SKABER FORSTÅELSE FOR ÉN SELV OG FOR ANDRE

Vi forstår forpligtende fællesskaber som selvvalgte steder, hvor man mødes over en længere periode og knytter sociale bånd. Hvor man tager ansvar for sig selv og hinanden. I Danmark har 25 kommuner ungdomshuse. Her ser vi rammer skabt med og af unge, hvor forpligtende fællesskaber kan blomstre, og unge kan gå sammen om at skabe egne aktiviteter i det, man kan kalde præstationsfrie zoner. I Viborg finder man eksempelvis et tværpolitisk ungdomshus, hvor unge på tværs af politisk overbevisning er gået sammen for at finde lokaler til deres forening. Her kan unge mødes og få et mere nuanceret syn på hinanden og på forskellige ungdomspolitiske holdninger.

FORPLIGTENDE FÆLLESSKABER ER MED TIL AT SKABE TRIVSEL BLANDT UNGE

Det er vigtigt, at vi skaber optimale rammer og muligheder for, at unge kan engagere sig i positive fællesskaber - både fysiske og digitale - særligt fordi vi lever i en tid, hvor stress, diagnoser, præstationskultur og ensomhed præger samfundet. Det mener vi, fordi det skaber en øget tillid og trivsel at engagere sig i selvvalgte fællesskaber. Alle unge er naturligvis ikke ens, men fælles interesser for kunst og kultur kan skabe et fælles tredje, hvor man kan mødes på tværs af baggrund, uddannelse

og etnicitet og finde sammen. De gode fællesskaber er dem, der kan rumme forskellighed, og hvor der er plads til hele ens person. Ungdommens Røde Kors arbejder i Kickstart din by aktivt med at støtte unge i at oprette og holde liv i kulturelle lokal-miljøer i hele landet. Initiativerne er drevet af unges lyst til at skabe og bliver understøttet med viden, netværk og sparring.

DEN KULTURELLE DANNELSE VOKSER I MØDET MED FORPLIGTENDE FÆLLESSKABER

I selvvalgte kulturfællesskaber opstår kreative idéer, og venskaber kan spire. Her kan unge sparre med hinanden og andre aldersgrupper, og unge kan få lov til at bidrage med det, som de brænder for. De kan eksperimentere og blive anerkendt for deres kreativitet og deres kunstneriske og kulturelle kompetencer. På landets mange højskoler bliver der skabt udviklingsrum, som er centreret omkring personlig dannelse og deltagelse i fællesskaber. Roskilde Festival Højskole er et eksempel på en højskole, som både skaber et kreativt fri- og udviklingsrum for sine elever, men som også lægger vægt på at være en del af Roskilde Festivalen og af det kreative lokale miljø i bydelen Musicon.

ENGAGEMENT SKABER FÆLLESSKABER, OG FÆLLESSKABER SKABER ENGAGEMENT

Vi mener, at engagement er en motor for at skabe positive og stærke ungdomsmiljøer, hvor unge kan deltage på tværs af land og by og socio-kulturelle baggrunde. Der findes i skrivende stund 65 ungdomsråd i Danmark. Disse råd er ligeså forskellige, som de kommuner de er etableret i - fra hyperaktive kulturskabende fællesskaber til politiske engagerede råd. I URT, ungdomsrådet i Thy, skaber unge eksempelvis kulturbe-

givenheder for andre unge i kommunen. Her har engagementet i lokalområdet og musik skabt et solidt fællesskab og et stort medlemsengagement med omkring 700 betalende medlemmer fra hele området omkring Thy. I Ishøj Ungeråd arbejder de derimod både med kulturel og politisk indflydelse. Unge stabler både lokale festivaler på benene og har høringsret i byrådet. De kanaliserer på den måde unges engagement ind i et fællesskab, der er til gavn for hele lokalområdet.

UNGE ER EN KULTUREL RESSOURCE

Vi anbefaler, at kommuner, kulturregioner og kulturinstitutioner i højere grad inddrager unge i skabelsen af events, kulturelle projekter og den generelle kulturelle dagsorden.

BROEN SKAL BYGGES FRA BEGGE SIDER

Vi mener, det er en fordel at inddrage unge kulturskabere i kommuner, kulturregioner og kulturinstitutionernes arbejde - både for institutionerne og for unge. Unge kan som ingen andre bygge bro mellem de kommuner, kulturregioner og kulturinstitutioner, der ønsker at række ud til unge kulturskabere, og de lokale ungemiljøer. Unges skaberkraft er en ressource, som langt hen ad vejen er uudnyttet, og som sammen med kommunernes og institutionernes erfaringer og viden kan være en katalysator for en nytænkende praksis i kultursektoren. Ungekulturens Topmøde i Roskilde i 2018 er et godt eksempel på, hvordan unge sammen med kulturelle aktører og lokale politikere kan samles om at skabe politikudvikling og fælles visioner for fremtiden. På topmødet blev der skabt et rum for dialog og ligeværdig deltagelse på tværs af alder, baggrund og tilknytning til kulturlivet.

UNGE ER EN RESSOURCE I LOKALOMRÅDET

Broer bliver ikke skabt af sig selv. Unge skal opleve en mulighed for, at de aktivt kan engagere sig i deres lokalmiljø, og at der er plads til skaberkraft og til at eksperimentere. Institutionerne skal ligeledes mødes med tillid og åbenhed for, at de kan dele ud af deres erfaringer. VærelZe 313 på Syddjurs Teater er et eksempel på, hvordan et teater over en 10-årig periode med succes samarbejder med unge om at udvikle en lokal ungdomscene. VærelZe 313 er et dynamisk ungt crew, der producerer arrangementer for alle, dog med særligt henblik på unge fra lokalområdet i Syddjurs.

INDDRAGELSE SKABER MERE INDDRAGELSE

Unge med skabertrang kaster sig gerne helhjertet ind i projekter, og de kan med succes engagere deres venner og omgangskreds både i forhold til afvikling og som publikum. I Birkerød har en gruppe selvorganiserede unge taget teten og skabt deres egen musikfestival, Lydfest. Festivalen inddrager unge fra lokalmiljøet, og arrangørgruppen står selv for alt fra scenebygning, lyd og lys til catering og booking af artister. Festivalen appellerer særligt til det unge publikum og fokuserer på unge fremadstormende bands. Det lokale spillested MantziusLive indgår i et samarbejde med de selvorganiserede unge ved at lægge lokaler til og ved at låne de unge udstyr til festivalen.

UNGE KAN UDFORDRE KULTURINSTITUTIONERNES KENDTE FORMATER

Når unge og institutioner lykkes med at indgå i et tillidsfuldt samarbejde, går unges kreativitet og skabertrang op i en højere enhed med institutionernes platforme og erfaringer. Det kan skabe noget unikt og værdifuldt for begge parter. I initiativet Museumsrebel-lerne og udstillingen Uhørt Ungdom har unge sammen med Arbejdermuseet i København fortolket og formidlet begrebet demokrati. Her er et læringsprojekt og en særudstilling smeltet sammen, og unge har fået mulighed for at udfordre og nytænke museets måde at formidle på i tæt samarbejde med museet.

RAMMER DER RUMMER

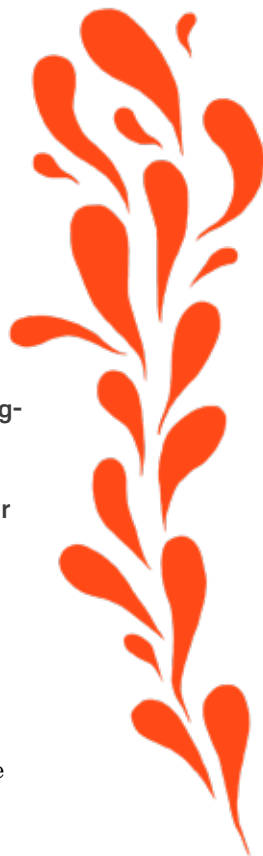
Vi anbefaler, at der skabes flere tilbud, som rummer et mangfoldigt kulturliv. Kultur skal være tilgængelig for alle uanset fysiske, sociale og geografiske udfordringer. Kulturlivet har potentialet for at rumme alle og for at skabe oplevelser, hvor vi mødes på tværs af forskelle.

VI MÅ HAVE KULTURTILBUD, DER KAN FAVNE FYSISK OG PSYKISK FORSKELLIGHED

Unge har forskellige forudsætninger for at deltage i kulturelle sammenhænge. Derfor skal der være plads til at deltage i kulturlivet på forskellige måder, så der også er plads til psykiske og fysiske udfordringer. Alle kulturtilbud kan ikke rumme alle behov, men der skal være tilbud for alle. Dette kræver et øget fokus på lokal mangfoldighed. Og at flere kulturinstitutioner tør tænke i anderledes formater, som bliver skabt med udgangspunkt i specifikke behov som et supplement til de mere gængse tilbud. Scenekunstgruppen Cabaresque i Aarhus arbejder eksempelvis med rummelighed på flere niveauer. Det gør de blandt andet ved at sørge for at bruge et kønsneutralt sprog til deres arrangementer og dermed imødekomme et særligt behov for unge på LGBTQIA+ spektret, der ellers kan føle sig udsatte.

KULTURELLE AKTIVITETER KAN SKABE NÆRHED OG NETVÆRK – OGSÅ FOR SÅRBARE UNGE

Det er vigtigt, at vores kulturtilbud også kan favne sårbare unge. Sundhedsstyrelsen udgav i 2017 den nationale sundhedsprofil, som viser, at blandt de 16-24 årige føler knap hver 10. ung sig "ofte uønsket alene", og knap hver femte ung i samme aldersgruppe har dårligt mentalt helbred. Ventilen er en social frivillig paraplyorganisation med 23 lokale tilbud i hele landet,

som arbejder med at forebygge og afhjælpe ensomhed blandt unge. På mødestederne kan unge møde andre i samme situation og få skabt et nyt socialt fællesskab. De laver bl.a. kulturelle aktiviteter, som ensomme unge kan mødes om fx. ture i biografen, spilleaftener og fællesspisning. Således bliver de kulturelle aktiviteter et bindeled mellem sårbare unge.

KULTURLIVET SKAL TAGE HØJDE FOR UNGES STRUKTURELLE BARRIERER FOR DELTAGELSE

Geografi og økonomi er en begrænsning for mange unges deltagelse i kunst- og kulturlivet. Det sætter nogle naturlige barrierer for, hvilke kulturoplevelser der reelt er inden for rækkevidde, når man er ung. Kulturmødet på Mors har adresseret denne problematik ved et målrettet samarbejde med højskoler, efterskoler, talentskoler mv. om at deltage sammen med deres unge. På den måde bliver unge inviteret med, og deres deltagelse bliver ikke begrænset af økonomiske barrierer. I 2019 betød det, at mere end 200 unge deltog i kulturmødet og gav deres bidrag til en af årets store nationale kulturbegivenheder.

LOKALE MILJØER SKABER OVERBLIK OG NETVÆRK

Et tilgængeligt kulturlandskab kræver overblik. Hvor skal unge gå hen, hvis de ønsker at lave et projekt eller blive en del af et kulturelt eller kunstnerisk fællesskab? Vi mener, svaret bør komme fra tilgængelige og opsøgende lokale miljøer, som kan hjælpe og invitere alle typer unge til at bruge lokale mødesteder og tilbud og være med til at skabe netværk unge imellem. I Helsingør har JA-kontoret skabt en kreativ platform for unge, hvor unges ideer og engagement bliver taget seriøst. En platform hvor unges ideer først og fremmest bliver mødt med et JA, og hvor de kan blive inspireret af andres projekter. JA-kontoret er blevet et formidlende bindeled mellem unge, og det som rører sig i det lokale kulturmiljø. Et kreativt værksted som forbinder unge på tværs og synliggør eksisterende kreative fællesskaber, så det er nemt at engagere sig.

FRA BRUGER TIL SKABER

Vi anbefaler at støtte unges muligheder for at bevæge sig fra passive kulturforbrugere til aktive kulturskabere, og at unge i deres møde med kunst og kultur i højere grad anerkendes for og opmuntres til at udfolde deres egne værker og kreative idéer.

KULTURSKABERE ER FORANDRINGSSKABERE

Kulturskabelse er for mange unge et unikt frirum, hvor unge får mulighed for at udtrykke sig, blive hørt og for at møde lige-sindede - og hvor de kan være med til at skabe handling og forandring i deres lokale miljøer. Akademiet for Samfundsen-gage-rede Unge er et godt eksempel på en projektmodel, der klæder unge på til selv at skabe. Akademiet er inspireret af Team Danmarks ordning for unge sportstalenter og skaber et mulighedsrums for unge på ungdomsuddannelser ved at give dem værktøjer til selv at skabe samfundsforandrende projekter.

ØKONOMISK STØTTE OG PROJEKTRÅDGIVNING GØR UNGES PROJEKTER FLYVEFÆRDIGE

Økonomi er ofte en barriere, der står i vejen for at udleve projek-tidéer, når man er ung. En del danske kommuner har lokale unge-puljer, hvor unge kan søge mellem 10.000-50.000 kr. i projektstøtte. Dette viser, hvor små beløb der skal til for at få unges projekter til at flyve. Vi mener, at puljerne fungerer bedst, når projektstøtte bliver suppleret med projektrådgivning fra fx. den lokale ungdoms-skole og synlighed på de sociale medier. Den nationale Urkraft-pulje i 2015 er et eksempel på, hvordan økonomisk støtte kan fremme unges muligheder for selv at skabe og være med til at sætte en national dagsorden. Puljen blev administreret af Slots- og Kulturstyrelsen og havde et ansøgningsudvalg bestående af frivillige unge.

UNGE KULTURSKABERE OG KUNSTNERE UDVIKLER SIG I MØDET MED ANDRE SKABERE

I kreative processer kan nye perspektiver på egne kunstneriske kreationer berige processen, uanset om vi udtrykker os gennem poesi, smedekunst eller eksperimenterende dans. I Aalborg omfavner Projekt Vækstlag 9000 unges fælles ønske om at styrke vækstlaget inden for scenekunst og skabe et større netværk blandt unge, der drømmer om at blive professionelle scenekunstnere. Her bindes kunstarter sammen i en kakofoni af skaberkraft og danner rammerne om et rummeligt, respektfuldt og lærerigt kunstnerisk fællesskab. Dette fællesskab giver unge et netværk og en scene, hvor de kan sparre, inspirere og hjælpe hinanden med at udtrykke og udvikle deres kunstneriske drømme.

PROJEKTMAGERUDDANNELSER OG KREATIVE MILJØER STØTTER UDVIKLINGEN FRA (FOR)BRUGERE TIL KULTURSKABERE

Vi mener, at engagement er en samfundsspire, som er vigtig at værne om og lade gro. Den kan vokse i forskellige hastigheder og former, men vi mener, at alle spirer har værdi. Ungdomskultur- og projekthuset JB10 i Næstved har skabt en symbiose mellem (for)brugere og skabere, så grænsen er flydende. JB10 uddanner brugere af huset via kurset projektmagerne til at kunne bruge husets rammer og udfolde deres indre iværksætter. De fanger motivationen i sekundet den opstår og gøder den. På den måde støtter JB10 udviklingen fra (for)bruger til skaber.

DEMOKRATISK OG KULTUREL SELVTILLID

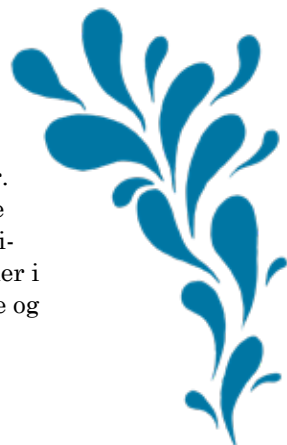
Vi anbefaler at støtte flere initiativer, som skaber dialog mellem unge og beslutningstagere, og som fokuserer på at understøtte en bred demokratisk deltagelse, hvor alle unge bliver inviteret med og reelt får mulighed for at deltage.

EN DEMOKRATISK OG ENGAGERET UNGDOM STYRKER VORES DEMOKRATI

Ifølge den internationale undersøgelse af unges demokratiforståelse, ICCS 2016, føler mange danske unge sig ikke rustet til at deltage i demokratiet. De ved ifølge undersøgelsen meget om demokrati, men de har lav demokratisk selvtillid. Dette kan være en forhindring for at deltage aktivt i vores samfund, herunder også for at deltage i vores kunst- og kulturliv. Vi mener, at omfanget af deltagelse hænger tæt sammen med demokratisk og kulturel selvtillid. Demokratisk og kulturel selvtillid tillader unge at bidrage aktivt til vores demokrati både nu og i fremtiden. Ungdommens Folkemøde har siden 2016 samlet unge og ungeinteresserede til debatter, workshops, talks og fællessang på en national non-profit demokratifestival. Festivalen er et godt eksempel på en festival, som arbejder med netop at styrke unges demokratiske selvtillid.

MØDER MELLE MENSKER KAN FREMME DIALOG OG NEDBRYDE FORDOMME

Ønsker vi et levende demokrati, er det afgørende, at vi kan mødes i øjenhøjde, forstå hinanden, og anerkende hinandens forskelle og ligheder. I en tid hvor ekko-kamre og had nemt kan formidles online, har kulturlivet en unik mulighed for at skabe møder mellem mennesker på tværs af socio-økonomiske forskelle og alders- og bygrænser. Zoom Circles initiativ, Vend per-

spektivet, giver en stemme til unge fra udsatte boligområder. Gennem små videoer ønsker de deltagende unge at nedbryde fordomme om unge fra udsatte boligområder. Vend perspektivet var på dialogturné i 2020 på forskellige kulturinstitutioner i hele landet og lagde op til dialog mellem de unge filmskabere og det fremmødte publikum.

UNGES INPUT KAN KVALIFICERE POLITISKE BESLUTNINGER – ALLE STEMME ER VIGTIGE

Alle stemmer er vigtige i et velfungerende demokrati, det gælder også unges. Det gennemsnitlige byrådsmedlem i Danmark er 51 år, og unge under 30 år er underrepræsenterede i byrådssale landet over. Når beslutningstagere og unge indgår i en demokratisk dialog, kan de nedbryde fordomme på tværs af alder og sammen finde løsninger. Svendborg Kommune skaber dialog mellem unge fra lokalmiljøet og byrådsmedlemmer gennem projektet I mesterlære som kommunalpolitiker. Her følger 14 unge i 14 lokale kommunalpolitikeres fodspor, og de får dermed indblik i hinandens hverdag. Mesterlæren giver unge værktøjer til at forstå beslutningsprocesser, og beslutningstagerne får adgang til vigtige input fra unges virkelighed. Flere initiativer som dette kan engagere unge i lokalpolitik.

DEMOKRATISK OG KULTUREL DELTAGELSE KOMMER I MANGE FORMER

Unge vil gerne sætte deres præg på den verden, de er en del af både lokalt, nationalt og internationalt. Siden 2018 har unge samlet sig i Den Grønne Studenterbevægelse for at mobilisere sig for den grønne dagsorden. Der eksisterer afdelinger fra Haderslev til København, og bevægelsen har formået at være med til at sætte en national dagsorden og skabe forandring. Også på tværs af landet opstår fællesskaber som Fridays For Future, hvor unge mobiliserer sig i et verdensomspændende netværk. Her har de mulighed for at kommunikere digitalt og være en del af et globalt fællesskab. Bevægelser som disse viser unge, at demokratiske spilleregler såsom ytringsfrihed og forsamlingsfrihed kan bruges til at skabe en bedre fremtid. Det, mener vi, giver unge fornyet tro på demokratiets værdier.

